

Drahokam

Alena Fritscherová

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ústav designu oděvu a obuvi

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Alena FRITSCHEROVÁ
Osobní číslo: K09082
Studijní program: B 8206 Výtvarná umění
Studijní obor: Multimedia a design – Design oděvu

Téma práce: Drahokam

Zásady pro vypracování:

Výtvarné zpracování a realizace finálních návrhů, cca 6–8 modelů.

Technická a teoretická příprava projektu, sběr potřebných informací a vyhotovení práce dle zadaných parametrů.

Prostudování a analýza dostupných materiálů a informací, vlastní závěry.

Rozsah práce: Koncepční a výtvarné řešení designu oděvu ve variantách, finální řešení, výběr materiálu, střihové řešení, realizace vybraných oděvů, výtvarná dokumentace, vše formát A4.

Svůj návrh dokumentujte v závěrečné písemné zprávě, doložte kresebnými návrhy dokládajícími postup řešení (přípravné skici cca 20 stran, fotodokumentace a módní fotografie, vše formát A4). Odevzdejte ve 2 stejnopisech v pevné vazbě. Součástí předané písemné práce jsou i 2 vyhotovení na CD-ROM.

Na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah bakalářské práce: viz zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

KORBEL Petr, NOVÁK Milan. Kompletní encyklopedie minerálů. Dobruška: Rebo Productions, 2004, ISBN 80-7234-339-4
KOUŘIMSKÝ, Jiří. Minerály. Praha: AVENTINUM, 2003 ISBN 80-7151-213-3
KROPÁČEK, Vladimír. Drahé kameny v historii, pověrách a esoterice. Praha: ONYX, 1999 ISBN 80-85228-53-X
SUDA, Jaromír. Drsná krása drahých kamenů. Vladimír Frýdl Progres Tisk a Jindřich Frýdl Expos Praha, 2004 ISBN 80-239-2219-X
COENRAADS, Robert R. Rock & Fossils. Weldon Owen, 2004, ISBN 987-3-8365-2553-4
Fashion. The Collection of the Kyoto Costume institute. TASCHEN, 2011, ISBN 978-3-8365-2553-4

Vedoucí bakalářské práce: MgA. Mária Štraneková, ArtD.
Ústav designu oděvu a obuvi
Datum zadání bakalářské práce: 15. února 2012
Termín odevzdání bakalářské práce: 18. května 2012

Ve Zlíně dne 1. března 2012

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.

děkanka

doc. Mgr. Ivan Titor
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA

BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Berou na v domí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- berou na v domí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlín právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlín, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat písemný příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlín na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlín nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčnímu účelům.

Ve Zlín
.....

Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejnění závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevděleňuje zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, v elektronické podobě oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí ve veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může zveřejněné práce požádat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské zřízení, užívané-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému zřízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské i vzdávající zařízením mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělení svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho věle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užívat i poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského i vzdávajícího zařízení.

(3) Škola nebo školské i vzdávající zařízením jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla i poskytnutím licence podle odstavce 2 poskytl příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výdělku dosaženému školou nebo školským i vzdávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce nazvaná Drahokam se zaměřuje na inspiraci minerály, drahokamy a krystaly v odvětvu. Uvádí svět kamen, představuje minerál jako šperk i v historických souvislostech. Dále vysvětluje litoterapii, vyzdvihuje přírodní podstatu kamene a zmiňuje několik tvůrců inspirovaných se krystaly a přírodními tvary v módě a jiných uměleckých oborech.

Praktická část pojednává o technologické stránce i o primárních inspiracích k jednotlivým modelům. Objasňuje důvody použití konkrétních materiálů a jejich efektů.

Klíčová slova:

drahokam, minerál, krystal, šperk, litoterapie, skála

ABSTRACT

Thesis entitled Precious stone is concentrated on inspiration by minerals, precious stones and crystals. It features the world of stones, showing mineral as a jewellery and also its historical connection, too. In the following it explains lithotherapy, accentuates the natural principle of stone and mentions a few designers inspired by crystals and natural shapes in fashion and others art branches.

The practical part deals with technological aspect and primary inspiration for of each model. It explains reasons for using concrete materials and their effects.

Keywords:

precious stone, mineral, crystal, jewellery, lithotherapy, rock

Mé poděkování patří Mgr. art. Mária Štranekové Art.D za odborné vedení v průběhu mé práce. Děkuji také své rodině za podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ÁST	11
1 DRAHOKAM	12
1.1 CO JSOU DRAHÉ KAMENY	12
1.2 KÁMEN V ROLI ŠPERKU	12
1.2.1 Používání kamen ke zdobení t la a od vu v historii	12
1.2.2 Nejstarší zmínky a vývoj používání drahých kamen	14
2 P SOBENÍ KAMEN NA LOV KA	17
2.1 LITOTERAPIE, LÉ ENÍ POMOCÍ KAMEN	17
3 KAMENY V KOLEKCI	18
3.1 TURMALÍN.....	18
3.1.1 Kamenné varhany.....	19
3.2 MALACHIT.....	19
3.3 ZLATO A ZLATÉ KAMENY	20
3.3.1 Zlato	20
3.3.2 Pyrit	21
4 DRAHOKAMY V UM NÍ A DESIGNU	23
4.1 ISSEY MIYAKE.....	23
4.2 ANDREIA CHAVEZ	24
4.3 CHIAKI ARAI	25
II PRAKTICKÁ ÁST	27
5 TECHNOLOGICKÁ STRÁNKA	28
5.1 MATERIÁL	28
5.2 PROCES VÝROBY	28
5.2.1 „Malachitový“ kabátek.....	28
5.2.2 „Turmalínové“ šaty	28
5.2.3 „Zlaté“ šaty.....	29
6 FILOZOFIE TÉMATU	30
7 NÁVRHY KOLEKCE	31
8 FOTODOKUMENTACE	39
ZÁV R	45
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	46
SEZNAM OBRÁZK	47

ÚVOD

lov ka vždy zajímala p íroda, která ho obklopovala a ovliv ovala jeho život. Snažil se odhalovat její tajemství a využívat její bohatství ke svému prosp chu. Lidé nerostné suroviny vždy vyhledávali, už od prav ku byly nedílnou sou ástí jejich života v užitkové i estetické sfé e. Brzy se používání minerál pro zdobení t la a inspirace jejich tvary v od vu stalo velmi žádaným. Není divu, sv t minerál , drahokam , krystal , nerost a hornin p edstavuje nep eberné množství inspirace. Jen málokterý v dní obor nabízí tak široké spektrum barev, tvar a struktur jako mineralogie.

Je to ale i osobní vztah, který m p im l zabývat se drahými kameny a pracovat s nimi jako s inspirativním zdrojem. Už od d tství m minerály provázely. Moje matka, která vedla nevšední život, zajímala se o alternativní zdroje poznání, cvi ila jógu a bylo jí blízké náboženství n kterých východních kultur, v ila také lé ivé síle kamen . Knihy o ozdravných vlastnostech drahokam zaujímaly v naší domácí knihovn d ležité místo. Od mali ka jsem nosila na krku r zn barevné kamínky, pozd ji i krásné broušené šperky z polodrahokam . Maminka mi také po ídila k iš ál prorostlý nitkou turmalínu, který m l zabránit astým d tským úraz m, tyrkys, jenž m l být prosp šný p i slabosti plic, pozd ji i r ženín proti neš astným láskám a mnohé další. A už tato kouzla opravdu fungují nebo ne, pro m mají sv j význam a citovou hodnotu, jež sehrála svou roli p i výb ru tématu bakalá ské práce.

I. TEORETICKÁ ÁST

1 DRAHOKAM

1.1 Co jsou drahé kameny

Existuje přes 3000 druhů nerostů, ale jen zlomek z tohoto počtu může být považován za drahé kameny. Některé používáme k výrobě šperků, jiné jsou broušeny jen pro sběratele. Drahé kameny jsou minerály, které se mohou pyšnit dobrými estetickými vlastnostmi. Musí být na pohled krásné, zejména svou barvou nebo tvrdostí, leskem a lomem světla. Svůj krásný vzhled by si také měly zachovat po dlouhou dobu, navzdory všem vnějším vlivům. Opravdovou odolnost můžeme vidět například na drahokamech z dob starých Sumerů a Egyptanů, které jsou stále oslnivé. Dalšími kritérii určujícími drahocennost jsou vzácnost výskytu, velikost a soudobá móda.

Slovo drahokam evokuje v lidském podvědomí dojem drahocenného pokladu, bohatství a bohatství. Lidé prohledávali kontinenty a oceány, horské masivy i pouště, aby našli drahokamy. Zdaleka ne každý však okusí slastný pocit, když se po dlouhé námaze z vrstev země vynoří překrásný tvrdý kámen.

1.2 Kámen v roli šperku

1.2.1 Používání kamenů ke zdobení těla a oděvu v historii

S využíváním kamenů pro utilitární zájmy lovců se setkáváme již před statisíci lety. Než se ale lidé poprvé podívali na kámen jako na estetický prvek, kterým mohou ozdobit svůj oděv, tělo nebo útes, ubíhlo ještě hodně času. Zájmy prehistorického lovců se prvotně ubíraly praktickým směrem, přemýšlel o tom, jak využít kamene jako zbraň nebo nástroj, díky němuž by mohl uhájit svůj vlastní život v nesnadných podmínkách. Kameny praktické v domácnosti, při lovu i pro stavbu obydlí musel objevit a také musel rozpoznat, které jsou pro jednotlivé činnosti ty nejlepší. Kamenem prvních šperků se stal jantar, který je měkký a tudíž snadno opracovatelný, což bylo hlavním kritériem, dle kterého pravěcí lovcové volili. Vznikly jantarové stezky, prastaré obchodní cesty, vedoucí Evropou od Baltského moře až do jižních zemí okolo Středozemního moře, zejména do římského impéria. Tyto trasy propojovaly Evropu obchodem s jantary. Dalším významným okruhem používání kamenů byly

artefaktové předměty, sošky, amulety a drobné plastiky sloužící ke kultovním účelům, přičemž u mnoha nálezů nelze přesně určit, zda sloužily tajemným rituálům, nebo šlo již o projevy sbíratelské vášně pravěkého lovce. Až dlouholeté zkušenosti naučily lidstvo rozpoznávat nerosty, které může využít ke svému prospěchu a také ty ostatní, které se pro konkrétní účel nehodí, ale zato vynikají jinými vlastnostmi – zvláštností barvy, struktury, lomu i tvaru, polodrahokamy, drahokamy, krystaly, překrásné hříčky přírody. Ano, příroda si na nich skutečně vyhrála a obdělala je vlným kouzlem, které upoutá na první pohled.

Archeologické vykopávky ukazují, že drahé kameny byly používány k výrobě náhrdelníků, prstenů, ekenek a jiných šperků starých Egypťanů, Sumerů, Babylóňanů a Egypťanů. Jedním z nejoblíbenějších šperkových kamenů byl a dodnes je již výše zmíněný jantar, opovízaný již v díle Homéra jako šperk, který vnoval Odysseus Penelopé. Broušené kameny sloužily také jako pečetítka a náboženské i kultovní předměty. Tehdejší šperkové kameny, tedy zejména karneoly, chalcedony, karmeny, lazurity, křišťály, topazy a perly se vsazovaly do zlata, stříbra i do dřeva. Oblibu lidé nacházeli i ve vykládaných jílcích mešcích a dýk. Například nejkrásnější babylonské šperky jsou do dnešních dob zachovány a můžeme je vidět v pařížském Louvru.

Obrázek 1/ Staroegyptský šperk vykládaný drahokamy

1.2.2 Nejstarší zmínky a vývoj používání drahých kamen

V českých zemích nacházíme první písemnou zmínku o použití drahých kamen pro účely ozdobení lidského výtvaru v Kosmově kronice z roku 1129. Vypráví o výzdobě hrobky svatého Vojtěcha zlatem, stříbrem a křišťálem. Drahými kameny se v této době mohli zdobit jen ti nejvyšší postavení, tedy lenovské panovnické rodiny, církevní hodnostáři a šlechta. Pozdější nástup křesťanské víry všeobecně nepůsobil zdoběním, drahé kameny byly chápány jako pohanská rozmařilost. Ty, které přetrvaly u vysoce postavených osob, měly spíše symbolickou hodnotu. Pro výrobu křesťanských bohoslužebných modelů byly někdy využívány antické gemy, což můžeme dohledat i v českých památkách, například ve Svatovítském pokladu v Praze z roku 1266. Teprve v období gotiky začali kamenáři objevovat způsoby opracovávání kamene. Výsledkem byly neuměleštěné neformální šperkové kameny v tvrdosti zpravidla z pruhovitých a pruhovitých minerálů, které však měly také své kouzlo. Dokazuje to Svatováclavská koruna z českých korunovačních klenotů, kterou považujeme za nejstarší dochovaný hmatatelný důkaz o používání drahých kamenů.

Obrázek 2/ Svatováclavská koruna

Doba Karla IV. se stala „zlatou dobou“ kamenářství. Lidé, kteří do té doby užívali kameny jen pro znázornění moci nebo církevního postavení, začali velmi vkusně používat šperky z drahých kamenů. Okolnosti tedy všeobecně vedly k rozvoji řemesel s kameny spojených a opracování kamenů se stalo dokonalejším. Řemeslné dílny mimo jiné vyzdobovaly i stěny

interiér , z českých památek například v kapli sv. Kříže na Karlštejně . Světově proslulá je také tajemná a překrásná Jantarová komnata z pozdějšího období obložená třemi ohnivými kameny v nejrozličnějších odstínech a broušených tvarech. Tato komnata byla roku 1716 vystavena v Kateřinském paláci v Carském Selu poblíž Sankt Petersburgu, dnes však existuje pouze její zdělaná kopie.

Obrázek 3/ Jantarová komnata

Prvním spisem o drahých kamenech se stal roku 1389 Vodňanský rukopis, jehož autor Jan Bosák z Vodňan zařadil kapitolu nazvanou Lapidária o podstatě některých kamenů . Popisuje zde domnělé léčivé a nadpřirozené vlastnosti 66 kamenů . Nejvýznamnějším zakladatelem české mineralogie se však stal Georgius Agrikola, vlastním jménem Jiří Bauer (1494-1555). Tento v roce 1546 se jako první pokusil o rozřezání kamenů . Díky knize De natura fossilium libri X (Deset knih o povaze kamenů) získal přezdívku Otec mineralogie.

Ve starých letopisech se dočteme, že česká země opravdu vynikala úpravou drahokamů a polodrahokamů . Bohužel, císař nedovolil, aby chomelové výtvoři mohli v plném měřítku obdivovat. Z nesmírného bohatství se do dnešních dnů zachovalo jen velmi málo, ale i z toho můžeme vyčíst výjimečnost a vytrvanost. Byly používány vzácné kameny z těch nejslavnějších nalezišť , které čeští řemeslníci dokázali vyleštit do zrcadlového lesku. Významné postavení zaujímají výrobky z křišťálu, řezané a broušené nádoby, jimiž se pyšnily zámož-

né rodiny. Pro české země je také charakteristické zdobení českými granáty, zejména k iš-álových nádobách. Na slávu kamená ství z období vlády Karla IV. navázala až výroba za císaře Rudolfa II. Díky výjimečné osobnosti císaře mohla být znovu naplno podpořena tvorba uměleckých předmětů a dovoz vzácných surovin z nejbohatších nalezišť. Sám císař také organizoval výpravy za cílem objevování nových mineralogicky bohatých lokalit. V tomto období vzniklo dokonalé dílo, které bylo tehdy označováno za jeden z divů světa – stolní deska vyskládaná z jaspisu představující krajinu, která byla dílem předních českých uměleckých mistrů. Po smrti Rudolfa II. velká část českého majetku propadla válečné kořisti a dostala se do rukou cizinců. Velké a nenahraditelné císařské sbírky kamenů byly roztroušeny po zemích Evropy.

Následovala doba baroka, která drahokamům příliš nepátrala. Pevnely povrchní dojmy, stačilo dát na odiv lesklá skla namísto pravých vzácných šperků. Jen v nich kterých špercích se používaly pravé drahé kameny a to jen vybrané druhy. Co však v této době bylo v rozmach je těžba českých granátů zejména v oblastech Trutnovska, českého středohoří, Posázaví a v okolí Světlé nad Sázavou. Tento kámen se stal u nás velmi oblíbeným. Nový rozkvět kamená ství začal výrazně až v druhé polovině 19. století, kdy se zvedla poptávka po drahých kamenech a tyto se staly i dostupnějšími pro široké vrstvy lidu, takže se začaly používat mnohem více. I dnes se s nimi běžně setkáváme jako se šperky i jako s amulety nebo dekorací interiéru.

2 P SOBENÍ KAMEN NA LOV KA

Už od dob prav ku si lidé všímali kamen . N které je upoutaly mén , n které více. Byli zaujati jak barvou, tak i tvary a strukturou, leskem nebo podivuhodnými krystalovými útvary. Nad t mito vlastnostmi žasli a nedokázali si vysv tlit, jak mohla taková krása vzniknout. Vždy i v dnešní dob si mnoho lidí neumí vysv tlit procesy jako pohyb litosférických desek zp sobující sope né výbuchy nebo zem t esení, které také provázejí vznik drahokam . Geologické procesy jim byly zatím neznámé, a tak hledali jiné vysv tlení pro tyto jedine né p írodní poklady. Proto ozna ili kameny jako p edm ty pocházející z rukou boh a za ali jim p isuzovat magické vlastnosti. Pomocí nich pak lé ili a provád li kouzla nebo je používali jako ochranné amulety. Zde m žeme vypátrat prap vod novodobého lé ení kameny.

2.1 Litoterapie, lé ení pomocí kamen

Lé ba kameny neboli litoterapie se ztotož uje s pradávnu moudrostí nejstarších medicínských systém sv ta. Kameny mohou být k lé b používány fyzickou i duševní cestou. Fyzická lé ba zahrnuje nap íklad oblíbenou masáž zah átými lávovými kameny. Tento zp sob používání kamen je ve ejností chápán seriózn , narozdíl od esoterického lé ení energií drahokam . Tato problematika je velmi sporná a záleží na každém jednotlivci, jestli ji p ijme a uv í magickým schopnostem nebo ne.

Podle poznatk o duševní lé b se jednotlivé kameny dají použít k lé ení fyzických a psychických chorob nebo k prevenci. Záleží p itom na jejich barv , pr hlednosti, stupni tvrdosti a krystalové soustav . Další možností je p i azování jednotlivých kamen ke zname ním zv rokuhu, p i emž se uplat uje p sobení na r zné typy lidských povah. N kte í lidé také p ikládají vybrané minerály na ur itá centra rozmíst ná na t le, tzv. akry, které p ijí-mají energii. Každá akra je propojena jen s ur itými druhy. Kameny mají lov ka pomocí svých vibrací propojit s vnit ní vibrací Zem a docílit tak harmonie, pomocí níž bude žít v souladu s okolím a se sebou samým. Tyto ú inky však nemají nahrazovat léka skou radu nebo pomoc, mají jen zušlech ovat vnit ní sv t lov ka, který je této energii otev ený.

3 KAMENY V KOLEKCI

3.1 Turmalín

P vodním zdrojem inspirace v nejranější fázi návrhu stříbitých šatů mi byl krom samotného nerostného stříbra polodrahokam turmalín. Tento kámen byl do Evropy přivezen až na začátku 18. století z Cejlonu pod názvem „turamali“- kámen, který přitahuje popel, což je způsobeno faktem, že sloupce kamene mají na jednom z konců kladný a z druhé záporný náboj. To způsobuje dobrou vodivost. Turmalíny vytvářejí celou škálu barev, pro všechny je však typická jejich sloupcová krystalizace, která způsobuje, že kámen vypadá jako spletený z jemných tyčinek. Barevné turmalíny byly s oblibou využívány k ozdobě již ve starověku. Nejčastěji se v přírodě vyskytuje černý turmalín, tzv. skoryl, nejoblíbenějším je však červená varianta zvaná rubelit.

Po stránce magie kámen představuje turmalín nástroj napomáhající k průtoku energie tělem a k rozpouštění bloků stojících jí v cestě. Propojuje tělo s životními zkušenostmi, názory a nahlížením na svět a uvádí je do vzájemného vztahu. Štíhlé turmalínové tyčinky představují sílu, vzpínající se vzhůru. Od pradávna byl využíván starostlivými matkami, které chtěly své děti uchránit před úrazem způsobeným pádem.

Obrázek 4/ Černá varianta turmalínu - skoryl

3.1.1 Kamenné varhany

Turmalín ve své skladebnosti evokuje velmi významnou českou přírodní památku – Panskou skálu u Kamenického Šenova. Existují také další podobné skalní útvary u nás, například Dubí hora nad obcí Konojedy, lom v Rovné u Semil a Zlatý vrch v Lužických horách. Útvary, které tyto skalní scenérie tvoří, se nazývají kamenné varhany. Nepravidelné, v různé výšce a šířce se opravdu rozpínají nad krajinou jako tento monumentální starodávný hudební nástroj. Materiálem útvarů jsou edine a jiné sopečné vyvřeliny, které mají dokonalou sloupcovitou strukturu vzniklou při smršťování tuhnoucí lávy. Tato přírodní umělecká díla mi byla rovněž silnou inspirací k tvorbě modelu.

Obrázek 5/ Panská skála, Zlatý vrch

3.2 Malachit

Model tmavě modrého krátkého kabátku našel předobraz v tzv. ledvinité skladebnosti, která vzhledem k připomínání hrozen a můžeme ji vidět zejména u malachitu, ale i u hematitu a mnoha jiných minerálů.

Pokud lidé říkají, že znají podobu malachitu, mají často na mysli přez kámenem, který se vyznačuje výraznou prstencovitou kresbou připomínající letokruhy stromu v různých odstínech zelené. Méně známá, ale velmi zajímavá je však i neopracovaná podoba kamene vytvářející nepravidelné velké bobulovité útvary. Malachit je jednou z rudných. Jeho používání je známo již od starověku, zejména z Egiptů a Říma v podobě amuletů. Horníci, kte-

í jej nacházeli v m d ných dolech, jej zpo átku nazývali „skalní zeď“, „ruda sametová“ nebo „ruda atlasová“.

Malachit je již dávno známý kámen a je op edený mýty a legendami. Z k es anského hle-
diska nem l dobrou pov st, symbolizoval totiž magickou p itažlivost, smyslnost a sv d-
nost. S jeho pomocí prý lov k odhazuje stud a zábrany a je ochoten i riskovat, aby mohl
prom nit své sny ve skute nost. U í nás milovat sebe sama a také dává schopnost porozu-
m t ostatním. Je úzce spjat s p írodou a s procesem r stu, proto ho d íve nosily t hotné
ženy a d ti. N které zv sti o malachitu zní p ímo pohádkov . Jedna z nich nap íklad vy-
práví, že voda vypitá z malachitové íše umož ňuje porozum ní e i zví at. A je to pravda,
nebo ne, malachit je nepochybn mocný kámen, pro n koho krásou, pro jiného i ú inky.

Obrázek 6/ Malachit, variscit

3.3 Zlato a zlaté kameny

V kolekci inspirované drahokamy zaujímá své místo i zlatá barva. Není to však jen zlato,
které je zastoupeno tímto zbarvením v oblasti nerost a minerál . Existují i další prvky
vyzna ující se zlat kovovým vzhledem. V modelech jsou tyto nerosty znázorn ny jak ba-
revností, tak i strukturou jehlanových hrot a leskem.

3.3.1 Zlato

Zlato bylo vždy ve spole nosti synonymem bohatství. Je známo, že se používalo pro oz-
dobné ú ely již na sklonku mladší doby kamenné. Pozd ji bylo využíváno k ražb mincí,
což dokazuje jeho hodnotu, od po átku nem nnou. Lidé vždy toužili po zlat . Pátrali po

nam v í ních náplavech i v horninách, prožívali „zlatou hore ku“, a v jistých obdobích se snažili vynalézt zp sob, jakým by zlato vyrobili z jiných látek. Alchymické pokusy skon i-ly vždy neúsp chem, zlato bylo a stále je nenahraditelné.

V p írod se zlato nachází tém vždy v ryzím stavu, jenn rozptýleno v horninách. Vzácnými nálezy však jsou i valouny (nugety), zrna, drátky i m kké plíšky. Nejkrásn jším eským nálezem je plech zlata o velikosti 9 x 8 cm objevený v balvanu v K epicích u Vod-an. Na tomto plíšku p íroda vytvarovala vystouplé hroty ve tvaru jehlanu, což jsou vlastn rohy krychlových krystal ryzího zlata.

Obrázek 7/ Ryzí zlato, K epice u Vod an

3.3.2 Pyrit

Jestliže mluvíme o zlatých kamenech, nesmíme opomenout zmínit pyrit. Tento kámen m -že laik na první pohled snadno zam nit práv se zlatem. P i podrobn jším prozkoumání však musí okamžit zjistit, že se jedná o jiný, mnohem mén ušlechtilý, nikoliv však mén zajímavý prvek. P vodní název *pyrites* pochází již ze starov kého ecka a znamená jisk i-vý; kámen totiž p i rozbíjení jisk í. Pro jeho vzhled je typická krychlová ploškovitá skladebnost s charakteristickým rýhováním. Nerost bývá n kdy ozna ován jako „kámen Ink “; v jejich hrobech byla nalezena pyritová zrcadla z velkých lešt ných desek.

Pyrit má podle esoterických poznatk lé it jaterní choroby a d íve byl používán v Indii jako ochranný prost edek proti útoku krokodýla. Prav cí lidé jej spolu s pazourkem používali k rozd lávání ohn a nazývali jej „ohnivý kámen“.

Obrázek 8/ Pyrit

4 DRAHOKAMY V UMĚNÍ A DESIGNU

Kameny, především ve své krystalické podobě, inspirují mnoho tvůrců napříč všemi uměleckými obory. Tyto tendence můžeme pozorovat zejména v architektuře a interiérovém designu, objevují se však i v módním návrhářství. Některí tvůrci využívají přímo reálných kamenů, jiní se snaží vyjádřit drahokam pomocí jiného materiálu a techniky, tak jako je tomu i v případě méj kolekce. Vybrala a přiblížila jsem ti autory, kteří mne inspirují.

4.1 Issey Miyake

Japonský módní návrhář. Narodil se roku 1938 v Hiroshimě, kde také jako malý chlapec přežil výbuch atomové bomby. Po absolvování studií grafického designu se vydal do Evropy a Ameriky a začal se zabývat módou. Pracoval například v ateliérech Guy Laroche a Givenchi, kde vytvářel ready-to-wear kolekce. 1970 Miyake založil Design studio dámské módy v Tokiu. V roce 1971 uvedl v New Yorku první kolekci, poté se začal prosazovat i v Paříži. Jeho kariéra začala prudce stoupat, brzy se prezentoval v nejdelejších světových módních centrech.

Obrázek 9/ Issey Miyake – plisované šaty, kabelka

V kolekci „A Piece of Cloth“ – kus látky – v roce 1976 ukázal, jak dokonale lze propojit dvojrozměrný formát látky s tvary lidského těla. V 80. letech začal experimentovat s novými metodami plisování. Pomocí této techniky vytvořil jak umělecky vysoce hodnotné, tak i praktické šaty, které jsou pohodlné, flexibilní i nenáročné na výrobu a údržbu. Principy plisování využil i na návrhu slavných kostýmů pro Ballet Frankfurt.

Značka Issey Miyake se vždy vyznačovala výrazným a neobvyklým designem, stejně jako typickou japonskou praktičností a výrazovou čistotou. Promyšlená technologie a vstřícný přístup propojují oválný oděv s neopakovatelným vzhledem a užitečné vlastnosti. Studio značky zahrnuje i laboratoř, v níž tým pracovníků realizuje ideje, které dosud nikdo neviděl. Přehlídky a výstavy Issey Miyake jsou vždy koncipovány na určité téma, mají zajímavý název a příběh, jako například přehlídka Pleats Please, Making things, Bodyworks, East Meets West, Fly With Issey Miyake. V poslední době se značka prezentovala například kolekcí pro podzim/zimu 2011 inspirovanou origami. Za svou kariéru získal Miyake mnoho prestižních ocenění, poslední byl Řád za kulturu v roce 2010.

Roku 1997 Miyake opustil módní svět a odešel na penzi, značka je však stále vedena jeho následovníky. V dnešní době je velmi známá i jako výrobce parfémů a doplňků.

4.2 Andreia Chavez

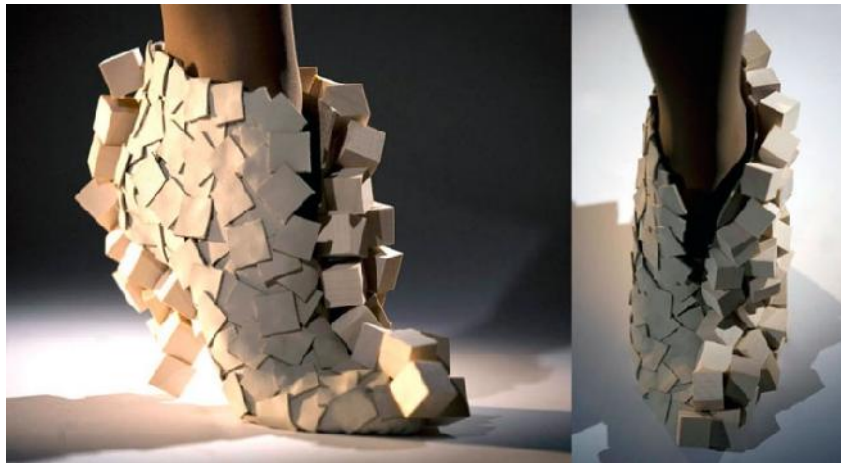
Andreia Chavez je brazilská designérka, jejíž umění lze zařadit do oblasti módy, designu, nových technologií i volného umění. Narodila se v rušném São Paulu, z čehož stále čerpá inspiraci. Vysokou školu však absolvovala ve Florencii a to Polimonda Fashion Institute, jednu z nejprestižnějších designérských škol. Zde se naučila experimentovat s materiály a rozvíjet formu, strukturu a vizuální efekty.

Obrázek 10/ Andreia Chavez – Invisible shoes

V roce 2011 zahájila svou kariéru úspěšnou výstavou Invisible Shoe, kde představila mimo jiné i zrcadlovou obuv krystalové formy. Tato „neviditelná“ obuv zobrazuje princip splynutí s okolím prostřednictvím odrazových zrcadlových ploch. Další modely znázorňují jakýsi uspořádaný chaos, jako například bota pokrytá dřevnými krychlemi nebo strukturální obuv tvořená prostými, u níž efektivní dojem zaznamenává i odraz boty na podlaze, například z pohledu zespoda.

Andreia Chavez tvoří v duchu moderních technologií a principů. Její práci ovlivňují zejména japonská módní designérka z 2. poloviny 20. století.

Obrázek 11/ Andreia Chavez – obuv strukturovaná kostkami

4.3 Chiaki Arai

Chiaki Arai, současný japonský architekt, se narodil roku 1948. V 70. letech studoval na prestižních školách, nejdříve technologii na Musashi Institutu, později architekturu na pennsylvánské univerzitě. Roku 1980 založil studio Chiaki Arai, Architect & Associates. Ve svém architektonickém díle ctí tradici dalších v hlasných japonských architektů, jako například Kenzo Tange, Tadao Ando a Kisho Kurokawa. Jejich vliv nacházíme na jeho nejznámějším díle, kterým je Městské kulturní centrum a knihovna Ofunato. Tato stavba způsobila, že se šedesátiletý architekt proslavil po celém světě. Je inspirována mimo jiné například dílem architektů F. L. Wrighta a Louise Kahna, v jehož ateliéru Arai pracoval.

Exteriér, ale zejména interiér budovy představuje jakousi geologickou metaforu. Byl inspirován dramatickým poběžením, v jehož blízkosti se stavba nachází. Připomíná lenitý jeskynní labyrint, jež protínají proryvy a dutiny způsobené geologickými procesy v přírodě. Pomyslné proryvy vedou návštěvníka do jiných pater nebo částí centra. Všude přítomné vrstvy betonu představují litosférické desky.

Obrázek 12/ Chiaki Arai - Ofunato

II. PRAKTICKÁ ÁST

5 TECHNOLOGICKÁ STRÁNKA

5.1 Materiál

V kolekci Drahokam je použito několik rozdílných materiálů, které spojuje společná vlastnost a tou je jistý luxusní nádech a nevšednost. Jsou to tkaniny s jemným leskem nebo matným. Materiál zprostředkovává dojmy vyvolané kontaktem s drahokamy, jejich vzhledovými a strukturními vlastnostmi. V těchto modelech je vytvořena ze tří základních materiálů a ty jsou hedvábný satén jemného lesku, len protkávaný celoplošně vlákními vlákny s lehce matným metalickým efektem a samet ze syntetického hedvábí. U každé z těchto látek je využito jejich specifických vlastností.

5.2 Proces výroby

Každý z těchto šesti modelů, kterými jsou „zlaté“ šaty, „turmalínové“ šaty a „malachitový“ kabátek, má odlišný způsob výroby. Další modely, vznikající v návaznosti na tyto tři šaty, se podobají stejnými principy a využívají podobnou technologii.

5.2.1 „Malachitový“ kabátek

Jako první z kolekce vznikl model krátkého tmavě modrého kabátku inspirovaného tzv. ledvinitou skladebností některých kamenů, například malachitu, dříve nazývanému „ruda sametová“. Tím byl tedy zvolen i materiál – samet. Mezi jinými a podšívku jsem vkládala kulíčky různých velikostí, převážně dřevěné nebo vyrobené z hliníkové fólie. Ty jsem velmi těsně navlékala tak, aby byly hladce obaleny sametem. Postupovala jsem od středu každého dílu kabátku do požadovaného tvaru. Kabátek sahá do pasu a má zaoblený tvar, vepředu je otevřený.

5.2.2 „Turmalínové“ šaty

Šaty, které našly podobu ve svlé skulptuře turmalínu a v jedinečném skalním útvaru zvaném „kamenné varhany“, byly zhotoveny ze celoplošně vlákní protkávaného hnědého lnu. Po vyztužení vlizelínem jsem látku rozstříhala na různé tvarované dílky a sešívala

z nich tvar šat , který se od p iléhavé trupové ásti k bok m nepravideln zvonovit rozši-
uje a odtud dol zase zužuje a p iléhá. Šaty jsou naho e spojeny na jednom rameni a za-
pínají se v bo ním švu zdrhovadlem. Jejich horní a spodní okraj je nerovn stup ovitý.

5.2.3 „Zlaté“ šaty

Kratší šaty, rozší ené do tvaru písmene A, jsou pravideln strukturované. Jejich povrch je
inspirován texturou ryzího zlata a hv zdicovitou št pností n kterých kamen . Zlatý hed-
vábný satén, jehož barvu jsem vytvo ila obarvením v silném výluhu z erného aje, jsem
po vyztužení vlizelínem odšivala do tvar ostrých hrot , které pokrývají celý povrch šat .
Každý z t chto hrot má tvercový základ (6 x 6 cm) hv zdicov rozd lený ty mi p ím-
kami. Zapínání se stalo nepot ebným, nebo zvolená technika odšívání špi ek umož ũje
pružnost.

6 FILOZOFIE TÉMATU

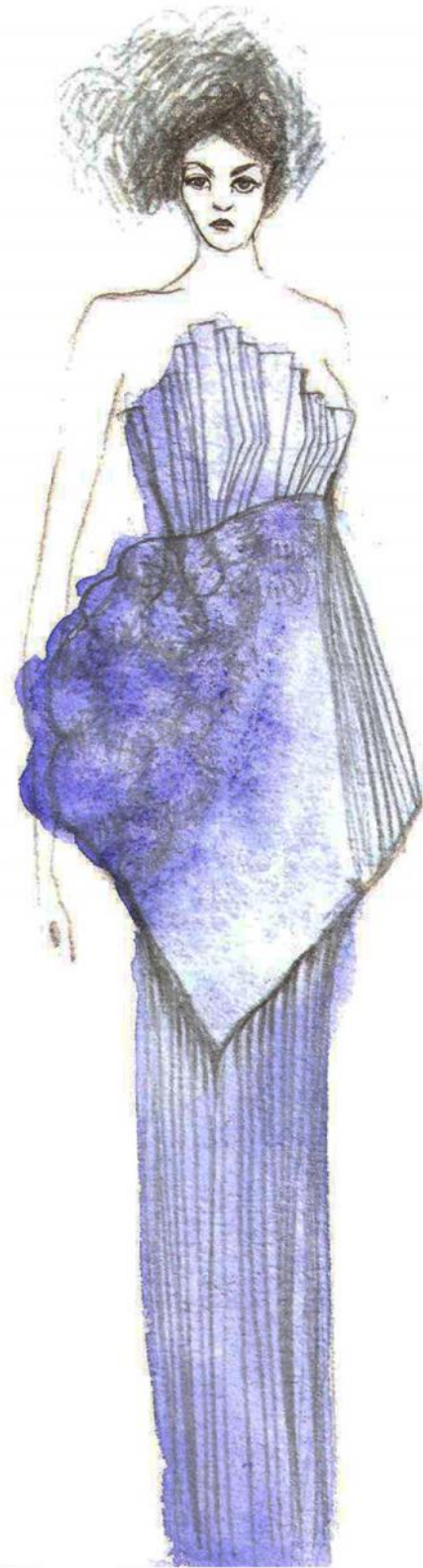
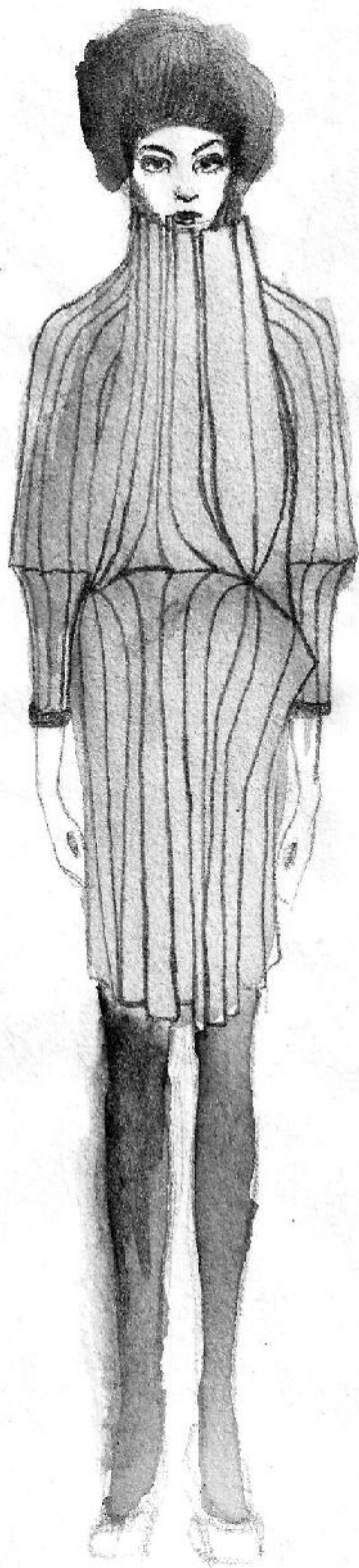
Při tvorbě kolekce bylo pro mě důležité uvědomit si, že se dostávám do tajemných okruhů našeho prastarého, sahajícího do hloubky času i prostoru. Co znamená pouhá lidská existence oproti procesu probíhajícímu od počátku světa? Za dávných dob lidé přisuzovali drahým kamenům magickou sílu, protože si nedokázali vysvětlit původ jejich krásy. Měly pro ně tehdy daleko větší význam než v dnešní době, kdy se nad nimi už téměř nikdo nepodiví. Lovci si pohrávají s drobným kamínkem, který mu leží v dlani, považuje ho za krásnou maličkost a připadá si mocný. Málokdo si však plně uvědomí nezměrnou dobu, která jej odliší od vzniku kamene. Pro lovce je proces vzniku krystalu nekonečný a doba, kterou na světě stráví je neskutečně krátká. Mnozí z nás se mylně domnívají, že lidstvo ovládá svět, i když se příroda znovu a znovu snaží převládnout je o opak. Naše planeta společně s celým nekonečným vesmírem je neustále v pohybu. Je nevyzpytatelná a denně nás překvapuje. My to však často nevnímáme. Kameny jsou nedílnou součástí toho všeho, začleňují se do pevné složky Země, mění se v dlouhotrvajících procesech. Vždy tu byly a také budou. Díváme-li se na drahokamy s tímto uvědomím, za nimi se nám zjevovat v novém světle, rozpoznáme nejen jejich fyzické vlastnosti, ale pochopíme i svou vlastní nepatrnost. Problémy, které denně řešíme, se při pomýšlení na dobu, kterou zde strávíme, stávají nicotnými. Jeden lidský život, to je jen krátký úsek ve vývoji kamene.

Tyto myšlenky jsem se při tvorbě kolekce Precious Stone/Drahokam snažila přenést do oděvu, vyjádřit pomocí materiálu, efektů a prostorové modelace jak proces vzniku kamene, tak i jeho trvalou hlubokou krásu, proti níž je lidská krása pomíjivá.

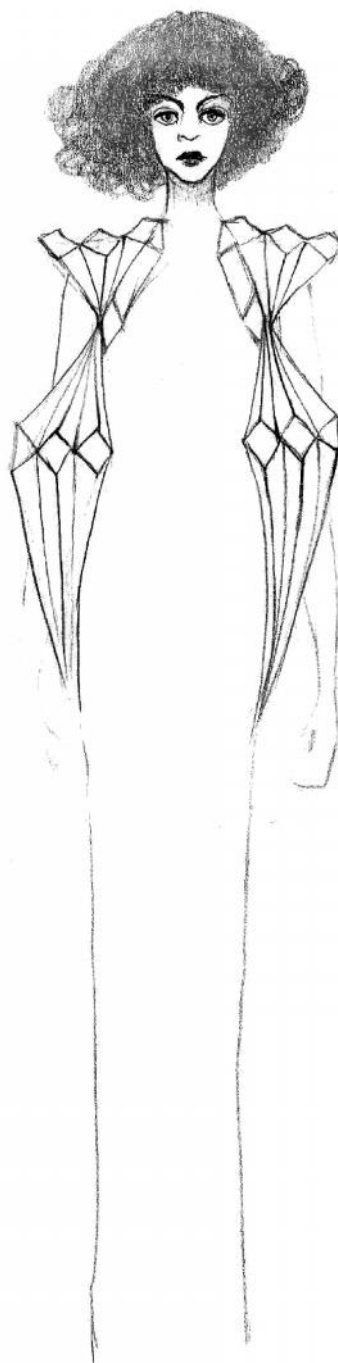
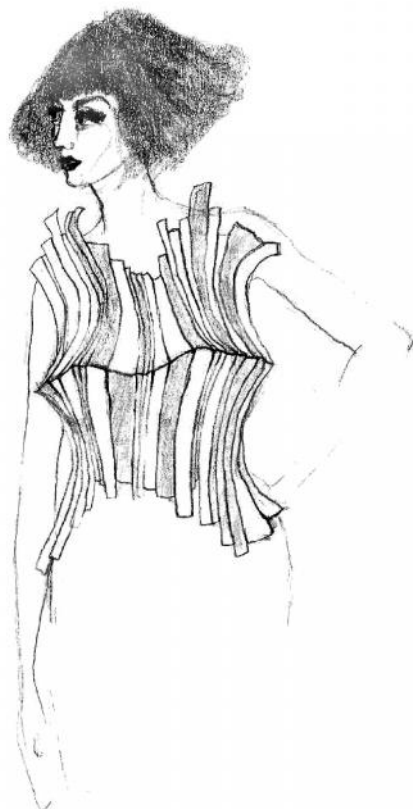
7 NÁVRHY KOLEKCE

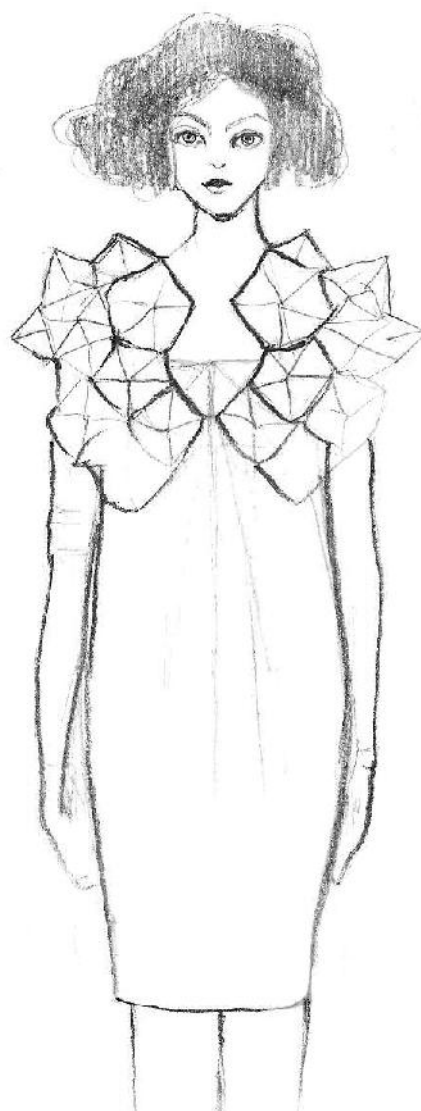

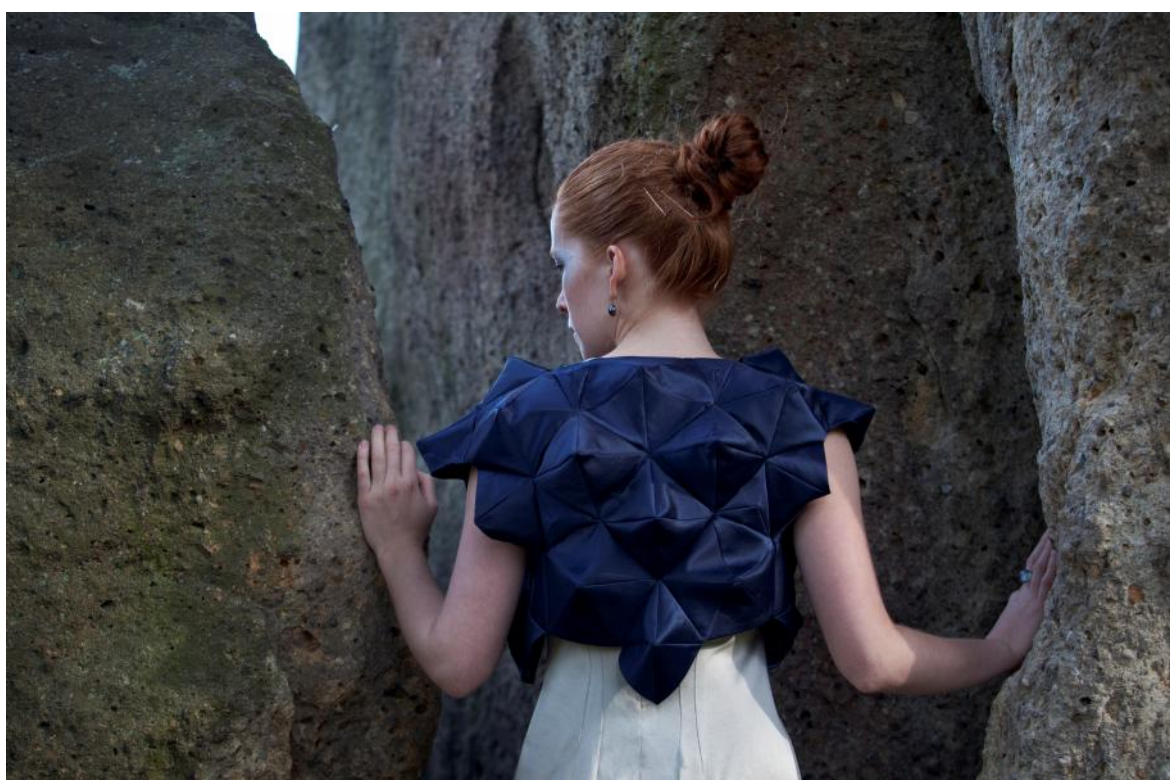
8 FOTODOKUMENTACE

ZÁV R

Tak jako život lovků, i móda je pomíjivá. Je nestálá, ohromující, proměnná, lehkomyšlná a okouzluje. Kámen je ale věčný. Tajemnost temných obsidiánů, přitahuje pozornost k šálům, touhu vyvolávající i když diamant i ledová krásná opál budou znovu a znovu okouzlovat další generace. Barvy, lesk a struktura nezanikne, jen se bude objevovat v prastarých a navždy věčných procesech mocné přírody. Místo zdroj inspirace stejně tak nebude nikdy vyčerpán a bude znovu a znovu lákat k tomu, abych se opět ponořila do tohoto světa krásné nehybnosti, která soužívá s lidmi od počátku jejich existence a bude je, tak jako vysoké skalní stěny, neustále obklopotvat a udivovat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] KORBEL Petr, NOVÁK Milan. Komplettní encyklopedie minerál . Dob eovice: Rebo Productions, 2004, ISBN 80-7234-339-4
- [2] KOU IMSKÝ, Ji í. Minerály. Praha: AVENTINUM, 2003, ISBN 80-7151-213-3
- [3] KROPÁ EK, Vladimír. Drahé kameny v historii, pov rách a esoterice. Praha: ONYX, 1999, ISBN 80-85228-53-X
- [4] SUDA, Jaromír. Drsná krása drahých kamen . Vladimír Frýdl Progres Tisk a Jind ich Frýdl Expos Praha, 2004, ISBN 80-239-2219-X
- [5] COENRAADS, Robert R. Rock & Fossils. Weldon Owen, 2004, ISBN 987-80-7234-739-1
- [6] Fashion. The Collection of the Kyoto Costume institute. TASCHEN, 2011, ISBN 978-3-8365-2553-4
- [7] CHIAKI ARAI URBAN AND ARCHITECTURE DESIGN. *chiaki-arai.com* [online]. 2000 [cit. 2012-05-06]. Dostupné z: <http://www.chiaki-arai.com/>
- [8] ANDREIA CHAVES. [online]. 2012 [cit. 2012-05-06]. Dostupné z: <http://andreiachaves.com/>

SEZNAM OBRÁZK

1. Obrázek 1/ Staroegyptský šperk vykládaný drahokamy
2. Obrázek 2/ Svatováclavská koruna
3. Obrázek 3/ Jantarová komnata
4. Obrázek 4/ ěrná varianta turmalínu – skoryl
5. Obrázek 5/ Panská skála, Zlatý vrch
6. Obrázek 6/ Malachit, variscit
7. Obrázek 7/ Ryzí zlato, K epice u Vod an
8. Obrázek 8/ Pyrit
9. Obrázek 9/ Issey Miyake – plisované šaty, kabelka
10. Obrázek 10/ Andreia Chavez – Invisible shoes
11. Obrázek 11/ Andreia Chavez – obuv strukturovaná kostkami
12. Obrázek 12/ Chiaki Arai – Ofunato
13. Obrázky str. 25 – 32/ Kresebné návrhy
14. Obrázky str. 34 – 39/ Fotodokumentace

